

Warszawa – Kazimierz Dolny, 27 czerwca 2026 r.

Stanowisko Katedry UNESCO ds. publicznych i globalnych procesów zarządzania niematerialnym dziedzictwem kulturowym w sprawie projektu ustawy o zespołach ludowych

1. Wprowadzenie

W związku z toczącą się gorącą debatą i zaniepokojeniem środowisk depozytariuszy szeroko rozumianej kultury ludowej i tradycyjnej, Katedra UNESCO ds. publicznych i globalnych procesów zarządzania niematerialnym dziedzictwem kulturowym (ichgovernance.com), przedstawia opinię na temat projektu ustawy o zespołach ludowych z perspektywy zgodności jej założeń, rozwiązań i celów z ratyfikowaną przez Polskę w 2011 roku Konwencją UNESCO w sprawie ochrony niematerialnego dziedzictwa kulturowego z 2003 roku (dalej: Konwencja UNESCO z 2003 r.).

Po wnikliwym zapoznaniu się z projektem, a także wydanymi już na jego temat opiniami, jak również dyskusją nad projektem przeprowadzoną na połączonym posiedzeniu sejmowych Komisji Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Środków Przekazu oraz Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi (pierwsze czytanie projektu ustawy) należy zauważyć, że projekt ustawy o zespołach ludowych nie stanowi – oczekiwanej i koniecznej – formy głębszej implementacji Konwencji UNESCO z 2003 r., lecz ujawnia zasadniczy problem polskiego systemu ochrony dziedzictwa kulturowego, jakim jest brak polityki państwa oraz kompleksowych ram prawnych regulujących zarządzanie dziedzictwem niematerialnym, na wzór ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z 2003 r., będącej głównym instrumentem prawnym chroniącym w Polsce dziedzictwo materialne.

Projekt ustawy o zespołach ludowych tworzy nowe instrumenty administracyjne oraz mechanizmy finansowania, wzorowane na ustawie o kołach gospodyń wiejskich, jednak nie przedstawia ich miejsca w szerszym systemie ochrony niematerialnego dziedzictwa, funkcjonującym już w Polsce. Dotyczy to w szczególności relacji z Krajową listą niematerialnego dziedzictwa kulturowego, Krajowym rejestrem dobrych praktyk w ochronie niematerialnego dziedzictwa kulturowego, programami Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, działalnością Narodowego Instytutu Dziedzictwa, Narodowego Instytutu Muzyki i Tańca oraz istniejącymi mechanizmami wsparcia działalności organizacji pozarządowych funkcjonujących w obszarze kultury ludowej i tradycyjnej - będącej częścią składową dziedzictwa niematerialnego w Polsce.

Zamiast tego projekt tworzy równoległy system administracyjny skoncentrowany na wybranej kategorii beneficjentów, których wyłącza z kompetencji działania właściwych instytucji kultury, a podporządkowuje ich Ministerstwu Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa oraz Narodowemu Instytutowi Kultury i Dziedzictwa Wsi.

2. Różnice pomiędzy modelem zarządzania dziedzictwem niematerialnym zgodnym z ratyfikowaną przez Polskę Konwencją UNESCO z 2003 r. a modelem projektowanym w ustawie o zespołach ludowych

2.1. Dziedzictwo niematerialne to szeroki zespół różnorodnych zjawisk, budujących tożsamość różnorodnych wspólnot, grup i jednostek, w tym m.in. tworzących zespoły ludowe

W świetle art. 2. ustępu 1. Konwencji UNESCO z 2003 r. niematerialne dziedzictwo kulturowe oznacza “praktyki, wyobrażenia, przekazy, wiedzę i umiejętności – jak również związane z nimi instrumenty, przedmioty, artefakty i przestrzeń kulturową – które wspólnoty, grupy i, w niektórych przypadkach, jednostki uznają za część własnego dziedzictwa kulturowego. To niematerialne dziedzictwo kulturowe, przekazywane z pokolenia na pokolenie, jest stale odtwarzane przez wspólnoty i grupy w relacji z ich otoczeniem, oddziaływaniem przyrody i ich historią oraz zapewnia im poczucie tożsamości i ciągłości, przyczyniając się w ten sposób do wzrostu poszanowania dla różnorodności kulturowej oraz ludzkiej kreatywności”. Wśród przykładowych, wskazanych w sposób niewyczerpujący dziedzin Konwencja wymienia: a) tradycje i przekazy ustne, w tym język jako nośnik niematerialnego dziedzictwa kulturowego; b) sztuki widowiskowe; c) zwyczaje, rytuały i obrzędy świąteczne; d) wiedzę i praktyki dotyczące przyrody i wszechświata; e) umiejętności związane z rzemiosłem tradycyjnym (art 2. u.2).

Należy podkreślić, że praktyki, przekazy, wiedza i umiejętności taneczne, muzyczne, śpiewacze, których depozytariuszami są członkowie zespołów ludowych, jak również związane z nimi instrumenty, przedmioty, artefakty, jak m.in. stroje czy instrumenty muzyczne, w całości pozwalają uznać działalność zespołów ludowych za spełniającą kryteria definicyjne Konwencji z 2003 r.

Równocześnie nie jest zrozumiały ani legislacyjnie uzasadniony fakt, dla którego to właśnie zespoły ludowe jako szczególna forma organizowania działalności w obszarze dziedzictwa niematerialnego, mają zostać objęte dedykowaną tylko im regulacją prawną i dofinansowaniem. Rodzi to ryzyko dyskryminowania pozostałych, licznych wspólnot depozytariuszy dziedzictwa, których różnorodność można zaobserwować zapoznając się z Krajową Listą niematerialnego dziedzictwa kulturowego (niematerialne.nid.pl), a które zasługują na taki sam poziom ochrony i wsparcia ze strony państwa.

2.2. Ochrona niematerialnego dziedzictwa kulturowego wymaga aktywnego udziału społeczności na zasadzie „nic o nas bez nas”

Jedną z podstawowych zasad Konwencji UNESCO z 2003 r. jest uznanie wspólnot, grup i – tam, gdzie to właściwe – jednostek za głównych depozytariuszy niematerialnego dziedzictwa kulturowego. Jest to rewolucyjne rozwiązanie, które zamiast gremiów politycznych, urzędniczych i eksperckich definiujących, co zasługuje na ochronę jako dziedzictwo, stawia w centrum wspólnoty, które same uznają, co jest dziedzictwem z ich perspektywy.

W związku z tym, artykuły 11 i 15 Konwencji z 2003 r. zobowiązują państwa-strony Konwencji do zapewnienia możliwie najszerszego udziału społeczności w działaniach związanych z identyfikacją, ochroną, zarządzaniem i przekazywaniem dziedzictwa kolejnym pokoleniom. Zasada ta została następnie rozwinięta w Dyrektywach Operacyjnych do Konwencji oraz licznych dokumentach, w tym funkcjonuje jako **kluczowa w Zasadach etycznych UNESCO dotyczących ochrony niematerialnego dziedzictwa kulturowego z 2015 roku** (Zasada 1. „**Główną rolę w ochronie własnego niematerialnego dziedzictwa kulturowego powinny odgrywać wspólnoty, grupy i, w niektórych przypadkach, jednostki**”).

Z perspektywy tych standardów istotne znaczenie ma zapewnienie rzeczywistego udziału środowisk praktyków, depozytariuszy oraz organizacji społecznych już na etapie projektowania polityki publicznej i jakichkolwiek rozwiązań prawnych, jak również pogłębiony dialog i **uznanie za wiodący głos środowiska, którego ustawa ma dotyczyć**. Liczne głosy przedstawicieli środowisk zajmujących się kulturą ludową i tradycyjną wskazują, że projekt ustawy nie był poprzedzony wystarczająco szerokim i transparentnym procesem współtworzenia rozwiązań z udziałem społeczności, których będzie dotyczył – a wręcz powstał odgórnie i dopiero później przedstawiono go do konsultacji. Efekt konsultacji i zgłoszonych w ich ramach pisemnych opinii wypada dla projektu ustawy negatywnie. Dalsze procedowanie ustawy stoi zatem w sprzeczności z koniecznością realizacji jednej z podstawowych zasad Konwencji UNESCO z 2003 r. – partycypacyjnego, uspołecznionego modelu zarządzania niematerialnym dziedzictwem kulturowym.

2.3. Przedmiotem ochrony są przede wszystkim praktyki, wspólnoty i przekaz międzypokoleniowy a nie konkretne struktury organizacyjne

Konwencja UNESCO chroni żywe praktyki kulturowe, wiedzę, umiejętności, a za kluczowe dla ich żywotności uznaje przekaz międzypokoleniowy.

Projekt ustawy zakłada tymczasem w art. 3, że członkami zespołów ludowych mogą być wyłącznie osoby, które ukończyły 18. rok życia; wprowadza wyjątek dla osób, które ukończyły 13. rok życia (zgoda przedstawicieli ustawowych), a dodatkowo ogranicza możliwość członkostwa tylko do jednego zespołu ludowego. Stoi to w rażącej sprzeczności nie tylko z rzeczywistością, w której wiele osób działa równolegle w wielu zespołach, w której zespoły ludowe mają charakter rodzinny, angażujący dzieci znacznie młodsze, ale także będzie miało efekt mrozący dla zaangażowania i poczucia sprawczości dzieci i młodzieży, w konsekwencji mogąc wręcz doprowadzić do zaniku przekazu międzypokoleniowego. Sytuacja ta zwraca uwagę na znaczenie 9. zasady etycznej UNESCO, która stanowi: „Wspólnoty, grupy, organizacje lokalne, krajowe i międzynarodowe, a także jednostki powinny poddawać wnikliwej ocenie **wpływ wszelkich podejmowanych działań na żywotność niematerialnego dziedzictwa kulturowego i wspólnot, które je pielęgnują**. Ocena wpływu powinna uwzględniać wpływ bezpośredni lub pośredni, długo- i krótkoterminowy, potencjalny i rzeczywisty”.

Konwencja UNESCO nakłada obowiązek prowadzenia krajowych inwentarzy niematerialnego dziedzictwa kulturowego, jednak ich przedmiotem są elementy dziedzictwa, a nie organizacje lub osoby prawne (zob. Krajowa lista niematerialnego dziedzictwa kulturowego). Rejestry administracyjne mogą być użytecznym narzędziem zarządzania środkami publicznymi, jednak nie powinny prowadzić do utożsamiania ochrony niematerialnego dziedzictwa z rejestracją określonych podmiotów.

Tymczasem projekt przewiduje utworzenie Krajowego Rejestru Zespołów Ludowych, prowadzonego przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, i wprowadza nową kategorię prawną „zespołu ludowego”, której przypisane zostają określone uprawnienia oraz mechanizmy wsparcia. Rozwiązanie to rodzi pytania o relację pomiędzy administracyjną definicją jednego określonego podmiotu a rzeczywistą różnorodnością form praktykowania kultury tradycyjnej, w szczególności przez mistrzów tradycji, lokalne wspólnoty skupiające się wokół różnorodnych praktyk, twórców ludowych, depozytariuszy wiedzy i umiejętności oraz inne nieformalne, zarówno miejskie, jak i wiejskie, grupy przekazu międzypokoleniowego. Należy przy tym zauważyć, że w ciągu ostatnich 30 lat powstało wiele nowych form samoorganizacji kulturowej, takich jak np. domy tańca, chóry, wiejskie kluby czy tabory tańca. Sztuczne, odgórne narzucenie jednej formy organizacji nie uwzględnia zarówno żywotności dziedzictwa niematerialnego, która przynosi nowe formuły trwania i samoorganizacji, jak i rzeczywistości procesów urbanizacyjnych, w których granice między wsią a miastem stają się coraz bardziej płynne.

Projekt koncentruje znaczną część rozwiązań wokół statusu organizacyjnego zespołów ludowych, a nie na istocie zjawiska, jakim jest praktykowanie i przekazywanie kultury ludowej i tradycyjnej. Dodatkowo określenie tego, czy zespół ludowy „jest wystarczająco ludowy” pozostawia przyszłej ocenie ekspercko-urzędniczej czyli Narodowemu Instytutowi Kultury i Dziedzictwa Wsi, wedle obecnie nieznanych kryteriów, co stoi w jawnej sprzeczności z zasadami i celami Konwencji z 2003 r.

Obejmując „ochroną” zespoły ludowe projekt ustawy tworzy z nich kategorię uprzywilejowaną z jednej strony, co może rodzić ryzyko rejestrowania takich zespołów wyłącznie dla korzyści materialnych przez osoby niebędące rzeczywistymi depozytariuszami kultury ludowej bądź zamieranie innych form praktykowania tej kultury na rzecz takiej, która przynosi korzyści, z drugiej zaś tworzy z zespołów ludowych grupę poddaną szczególnej kontroli i podatną na polityczną oraz administracyjną instrumentalizację.

Porównując zatem model zarządzania dziedzictwem niematerialnym prezentowany w Konwencji z 2003 roku z modelem projektowanym w ustawie o zespołach ludowych, należy zauważyć zasadnicze rozbieżności i sprzeczności obu tych modeli, które podsumowuje poniższa tabela.

Model Konwencji UNESCO z 2003 roku	Model projektu ustawy o zespołach ludowych
społeczności same definiują dziedzictwo	administracja definiuje kategorię „zespołu ludowego”
ochrona żywych praktyk	odgórna kontrola
oddolna partycypacja i sprawczość	odgórna kwalifikacja ekspercko-urzędnicza przez NIKiDW
różnorodność form organizacyjnych	obowiązkowy wpis do rejestru
wspólnoty, grupy, jednostki	beneficjenci systemu
szeroka ochrona (<i>safeguarding</i>)	system kontroli dostępu do środków
rozwój nowych i wsparcie istniejących struktur w ramach ochrony dziedzictwa niematerialnego	tworzenie nowego, równoległego systemu poza sektorem kultury

3. Polityka państwa i ustawa w sprawie ochrony niematerialnego dziedzictwa kulturowego

Konwencja UNESCO w art. 13 zachęca państwa do prowadzenia skoordynowanej i kompleksowej polityki ochrony niematerialnego dziedzictwa kulturowego, integrującej działania różnych instytucji publicznych oraz – przede wszystkim – uwzględniającej udział społeczności: „W celu zapewnienia ochrony, rozwoju i promocji niematerialnego dziedzictwa kulturowego znajdującego się na jego terytorium, każde Państwo-Strona dąży do:

- a) prowadzenia ogólnej polityki zmierzającej do wyznaczenia niematerialnemu dziedzictwu kulturowemu odpowiedniej funkcji w życiu zbiorowym i włączania ochrony tego dziedzictwa do programów planowania ogólnego,
- b) wyznaczenia lub ustanowienia jednego lub kilku organów odpowiedzialnych za ochronę niematerialnego dziedzictwa kulturowego znajdującego się na jego terytorium,
- c) rozwijania studiów naukowych, technicznych i artystycznych, jak również metodologii badań, w celu skutecznej ochrony niematerialnego dziedzictwa kulturowego, w szczególności jego zagrożonych elementów,
- d) przedsięwzięcia odpowiednich środków prawnych, technicznych, administracyjnych i finansowych mających na celu:
 - i) wspieranie tworzenia lub rozwoju ośrodków szkolenia w zakresie zarządzania zasobami niematerialnego dziedzictwa kulturowego oraz przekazywania tego dziedzictwa poprzez fora i przestrzenie przeznaczone do jego odtwarzania lub wyrażania,
 - ii) umożliwianie dostępu do niematerialnego dziedzictwa kulturowego, przy jednoczesnym przestrzeganiu zwyczajów rządzących dostępem do niektórych jego elementów,

iii) powoływanie instytucji dokumentujących niematerialne dziedzictwo kulturowe i umożliwiających dostęp do tego dziedzictwa”.

Z punktu widzenia standardów UNESCO pożądane jest projektowanie nowych instrumentów jako elementów spójnej strategii ochrony niematerialnego dziedzictwa kulturowego, a nie jako rozwiązań funkcjonujących równolegle i wycinkowo. Z perspektywy tworzenia prawa proponowana ustawa rodzi ryzyko coraz większej jego fragmentacji, która nie rozwiązuje zasadniczych problemów, a tworzy nowe.

Przedstawiona przez Biuro Ekspertyz i Oceny Skutków Regulacji Kancelarii Sejmu analiza wskazuje na **brak ustaw dedykowanych wyłącznie zespołom ludowym w krajach sąsiednich lub bliskich**. Równocześnie należy zauważyć, że **zespoły ludowe w wielu spośród 185 państw-stron Konwencji UNESCO z 2003 r. korzystają z ochrony zapewnianej przez już funkcjonujące odrębne regulacje ustawowe poświęcone dziedzictwu niematerialnemu** (np. Słowacja, Rumunia, Kirgistan, Korea Południowa, Tajlandia, Chiny) lub przez znowelizowane ustawy o ochronie dziedzictwa bądź muzeów, które w wielu krajach uzupełniono o przepisy dotyczące dziedzictwa niematerialnego po ratyfikacji przez nie Konwencji z 2003 r. (np. Francja, Albania, Norwegia, Japonia) lub przez znowelizowane przepisy ustaw o ochronie dóbr kultury/zabytków (np. Chorwacja), lub wreszcie są w końcowym procesie uchwalania nowego, odrębnego prawa poświęconego ochronie dziedzictwa niematerialnego (np. Włochy, Ukraina).

W ocenie Katedry UNESCO obecna dyskusja stanowi zatem właściwy moment do rozpoczęcia prac nad całościowym rozwiązaniem legislacyjnym, które obejmowałoby wszystkie podstawowe elementy systemu ochrony niematerialnego dziedzictwa kulturowego.

Nowa ustawa o ochronie niematerialnego dziedzictwa kulturowego mogłaby w szczególności:

- określić zasady i metody wdrażania Konwencji UNESCO z 2003 r. w polskim porządku prawnym;
- zdefiniować rolę społeczności, grup i depozytariuszy tradycji jako najważniejszych uczestników procesów zarządzania dziedzictwem;
- stworzyć przejrzysty system finansowania różnych form żywego dziedzictwa, obejmujący nie tylko zespoły ludowe, ale również, m.in. twórców ludowych, mistrzów tradycji, lokalne wspólnoty dziedzictwa, tradycyjnych rzemieślników, i inne grupy budujące swoją tożsamość w oparciu o dziedzictwo niematerialne;
- uporządkować kompetencje instytucji publicznych odpowiedzialnych za ochronę niematerialnego dziedzictwa;
- zapewnić komplementarność z istniejącymi instrumentami ochrony i polityką kulturalną państwa.

Podsumowując, należy zauważyć, że Konwencja z 2003 r. przyczyniła się znacząco do wypromowania nowego modelu zarządzania kulturą: wspólnotowego, dynamicznego, inkluzywnego, oddolnego. Tymczasem projekt ustawy o zespołach ludowych proponuje model zarządzania pozostający w fundamentalnej sprzeczności z podstawowymi zasadami

Konwencji UNESCO z 2003 r., proponując anachroniczny model odgórnego, certyfikowanego zarządzania kultur sprzeczny z partycypacyjnymi, oddolnymi modelami ochrony dziedzictwa niematerialnego wspierającymi przekaz międzypokoleniowy. Oprócz tego projekt podporządkowuje mechanizmy ochrony logice sektorowej polityki publicznej (tutaj kierowanej przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi), pomijając dział administracji rządowej odpowiedzialny za ten obszar w sektorze kultury i dziedzictwa.

4. Rekomendacje

Katedra UNESCO ds. publicznych i globalnych procesów zarządzania niematerialnym dziedzictwem kulturowym podkreśla, że wszelkie działania służące zwiększeniu wsparcia dla kultury tradycyjnej powinny być projektowane w sposób zapewniający pełną realizację podstawowych zasad Konwencji UNESCO z 2003 roku, w szczególności szerokiego udziału społeczności, poszanowania oddolnego, dynamicznego i różnorodnego charakteru niematerialnego dziedzictwa kulturowego oraz budowania polityki publicznej w dialogu z depozytariuszami i organizacjami społecznymi.

Na podstawie przeprowadzonej analizy, Katedra UNESCO popiera postulaty formułowane wspólnie przez środowiska praktyków, depozytariuszy oraz badaczy kultury tradycyjnej i ludowej, jak również opinie przedstawione przez Radę Działalności Pożytku Publicznego i Biuro Ekspertyz i Oceny Skutków Regulacji Kancelarii Sejmu, a dodatkowo stoi na stanowisku, że:

1. **Prace nad ustawą w obecnym kształcie powinny zostać wstrzymane**, ponieważ proponowany model wkracza w obszar administracyjnego definiowania kultury, odgórnych regulacji i kontroli stojący w sprzeczności z modelem ochrony i partycypacyjnego, oddolnego zarządzania dziedzictwem postulowanym w ratyfikowanej przez Polskę w 2011 roku Konwencji UNESCO z 2003 roku;
2. Deklarowane zwiększone finansowanie powinno zostać choćby częściowo przekazane na znaczące **wzmocnienie sprawdzonych instrumentów i programów** z udziałem wykwalifikowanych instytucji (takich jak MKiDN, NID, NIMiT) oraz **istniejących organizacji pozarządowych, mających uznaną pozycję i dorobek w dziedzinie ochrony dziedzictwa niematerialnego** (Stowarzyszenie Twórców Ludowych, Forum Muzyki Tradycyjnej, inne organizacje pozarządowe), które borykają się ze strukturalnym niedoborem środków;
3. Należy rozpocząć opracowywanie w toku szerokich konsultacji **polityki państwa wobec ochrony dziedzictwa niematerialnego**, którego zespoły ludowe są integralną częścią;
4. **Równolegle, należy rozpocząć prace nad nową regulacją prawną – ustawą w sprawie ochrony niematerialnego dziedzictwa kulturowego**, która obejmie kompleksową ochroną kategorię „dziedzictwa niematerialnego” w Polsce, w tym działalność zespołów ludowych.

Zespoły ludowe nie potrzebują dodefiniowania i odgórnej kontroli. Potrzebują natomiast docenienia i dofinansowania tak samo jak wszyscy pozostali depozytariusze niematerialnego

dziedzictwa kulturowego w naszym kraju. Potrzebują długofalowej polityki państwa i ustawy, która potraktuje to, co robią i przekazują kolejnym pokoleniom, poważnie i z szacunkiem. Prawny ekosystem Konwencji UNESCO z 2003 r. oferuje wartościowy model zarządzania żywym dziedzictwem oparty na partnerstwie różnorodnych instytucji, w tym państwowych, i różnego typu społeczności. Konwencja została uzupełniona w ciągu ponad 20 lat swojego funkcjonowania o wiele dokumentów dodatkowych, wyjaśniających szczegółowo i budujących ramy ochrony niematerialnego dziedzictwa, które zostały przetłumaczone na język polski i publicznie udostępnione w publikacji: *Niematerialne dziedzictwo kulturowe. Zbiór dokumentów*, Wydawnictwo Uniwersytetu Warszawskiego 2023 (w wolnym dostępie).

Pomimo piętnastu lat od ratyfikacji Konwencji UNESCO z 2003 r. Polska nadal jednak – w przeciwieństwie do krajów regionu i większości państw świata – nie stworzyła ram prawnych umożliwiających urzeczywistnienie tego modelu. Projekt ustawy o zespołach ludowych nie wypełnia tej luki. Przeciwnie – utrwala sektorowe i administracyjne podejście do niematerialnego dziedzictwa kulturowego. Do ochrony wrażliwej i wartościowej tkanki żywego dziedzictwa wprowadza się zbiurokratyzowany język regulacji administracyjnych, kontrolujących odgórnie i uzależniających od aparatu urzędniczego depozytariuszy cennych tradycji. Tym samym odwraca się logikę Konwencji UNESCO z 2003 roku, która opiera ochronę niematerialnego dziedzictwa na podmiotowości i sprawczości wspólnot, grup i jednostek oraz na przekazywanych przez nie międzypokoleniowo praktykach kulturowych.

Dlatego Katedra UNESCO apeluje o wykorzystanie obecnej debaty parlamentarnej i środowiskowej jako impulsu do rozpoczęcia prac nad kompleksową ustawą o ochronie niematerialnego dziedzictwa kulturowego, która objęłaby także zespoły ludowe. Taka regulacja umożliwiłaby pełniejszą implementację zobowiązań wynikających z Konwencji UNESCO z 2003 r., stworzenie spójnego systemu ochrony żywego dziedzictwa w Polsce oraz wypracowanie nowoczesnego modelu zarządzania opartego na partnerstwie państwa, instytucji publicznych i społeczności będących rzeczywistymi depozytariuszami dziedzictwa. Katedra UNESCO oferuje także gotowość do współpracy na rzecz wypracowania projektu takiej ustawy ze wszystkimi zainteresowanymi podmiotami, instytucjami i środowiskami.

/ - /

dr hab. Hanna Schreiber, prof. Uniwersytetu Warszawskiego

Kierowniczka Katedry UNESCO ds. publicznych i globalnych procesów zarządzania niematerialnym dziedzictwem kulturowym
na Wydziale Nauk Politycznych i Studiów Międzynarodowych
Uniwersytetu Warszawskiego

Członkini globalnej sieci facylitatorów UNESCO ds. Konwencji z 2003 roku